

28. 6. 2002

ID: 17621

Odstoupení od smlouvy

Pro odstoupení od smlouvy nevyžaduje zákon obecně žádnou zvláštní formu. Odstoupení od smlouvy se jako jednostranný, adresovaný právní úkon stává perfektní již tím, že dojde do dispozice (sféry) adresáta. K perfektnosti odstoupení není tudíž třeba ani souhlasu adresáta, ani rozhodnutí soudu.

Pro odstoupení od smlouvy nevyžaduje zákon obecně žádnou zvláštní formu. Odstoupení od smlouvy se jako jednostranný, adresovaný právní úkon stává perfektní již tím, že dojde do dispozice (sféry) adresáta. K perfektnosti odstoupení není tudíž třeba ani souhlasu adresáta, ani rozhodnutí soudu.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 252/2001, ze dne 25.4.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Z. I., společnost s ručením omezeným, proti žalovanému J. R., o 32.053,70,- Kč, vedené u Okresního soudu v Břeclavi pod sp. zn. 5 C 1542/94, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. března 2000, č. j. 14 Co 42/98 - 43, tak, že dovolání žalobce odmítl.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Břeclavi rozsudkem ze dne 28. 11. 1997, č. j. 5 C 1542/94 - 31, zamítl žalobu o zaplacení částky 32.053,70 Kč a dále rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vycházel ze zjištění, že účastníci uzavřeli dne 27. 8. 1992 kupní smlouvu ohledně nádobí D-120 U., přičemž žalovaný jako kupující se zavázal zaplatit kupní cenu ve výši 1.798,- DEM ve 24 měsíčních splátkách od 1. 10. 1992 do 1. 9. 1994 a žalobce se zavázal dodat žalovanému zboží do 28 dnů od poslední splátky kupní ceny. Účastníci také ujednali, že „v případě odstoupení od smlouvy (správně storna) je kupující povinen uhradit vzniklé náklady ve výši 25 % smluvní ceny zboží“ a dále že „při nezaplacení čtyř po sobě jdoucích splátek bude kupní smlouva zrušena v neprospěch kupujícího“. Z korespondence vedené mezi účastníky bylo dále zjištěno, že k upomínce žalobce ze dne 20. 5. 1993 o zaplacení kupní ceny sdělil žalovaný dopisem doručeným žalobci dne 2. 6. 1993, že z finančních důvodů je nucen smlouvu zrušit. Dopisem ze dne 8. 6. 1993 vyjádřil žalobce souhlas se zrušením smlouvy za předpokladu, že žalovaný zaplatí do 2. 7. 1993 smluvní sankci ve výši 8.545,- Kč. Tuto smlouvu posoudil okresní soud jako platně uzavřenou smlouvu kupní; dovodil, že bylo-li v řízení prokázáno, že žalovaný nezaplatil žádnou splátku kupní ceny, byla smlouva podle ujednání o nezaplacení čtyř po sobě jdoucích splátek zrušena bez dalšího. Proto se již nezabýval zrušením smlouvy z důvodu odstoupení žalovaného od smlouvy, které by mělo tytéž právní následky. Dospěl k závěru, že došlo-li ke zrušení smlouvy, závazek žalovaného zaplatit kupní cenu zboží zanikl.

K odvolání žalobce Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 9. 3. 2000, č. j. 14 Co 42/98-43, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení a zamítl návrh žalobce

na připuštění dovolání. Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění okresního soudu a dospěl i ke shodnému závěru, že požadavek žalobce na zaplacení kupní ceny zboží není důvodný. Podle jeho názoru však ke zrušení smlouvy nedošlo v důsledku toho, že žalovaný nezaplatil čtyři po sobě jdoucí splátky kupní ceny, neboť toto ujednání lze vyložit jen jako dohodnutou možnost žalobce od smlouvy odstoupit (§ 48 odst. 1, § 497 obč. zák.), nýbrž na základě jednostranného odstoupení od smlouvy ze strany žalovaného, jež vyplývá z ujednání, podle kterého „v případě odstoupení od smlouvy (správně storna) je kupující povinen uhradit vzniklé náklady ve výši 25 % smluvní ceny zboží“. Tímto právním úkonem žalovaného, který učinil dopisem doručeným žalobci dne 2. 6. 1993, došlo ke zrušení smlouvy od počátku (§ 48 odst. 2 obč. zák.), v důsledku čehož zanikla práva a povinnosti účastníků z uzavřené kupní smlouvy. Své rozhodnutí, ani žádnou z v něm řešených otázek, nepovažoval krajský soud s poukazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (jmenovitě na rozsudek NS ČR ze dne 28. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1806/96) i na rozhodnutí Ústavního soudu ČR po právní stránce za zásadního právního významu, a proto návrh žalobce na připuštění dovolání zamítl.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce včas dovolání. Přípustnost tohoto mimořádného opravného prostředku dovozuje z ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř. a podává jej z důvodu uvedeného v ustanovení § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř. Za nesprávné pokládá závěr odvolacího soudu, že i kupující má právo od smlouvy odstoupit. Namítá, že za stavu, kdy kupní smlouva obsahuje ujednání, podle kterého při nezaplacení čtyř po sobě jdoucích splátek bude kupní smlouva zrušena v neprospěch kupujícího, může tohoto práva využít jen žalobce; žalovaný se pak pro takový případ zavázal zaplatit smluvní pokutu ve výši 25 % smluvní ceny zboží (resp. vzniklé náklady). Podle názoru dovolatele uzavřená kupní smlouva neumožňuje kupujícímu od smlouvy odstoupit; tato možnost je mu dána jen na základě dohody účastníků v případě, že kupující zaplatí smluvní pokutu. V souzené věci však žalovaný smluvní pokutu nezaplatil a žalobce proto se zrušením smlouvy nesouhlasil. Vzhledem k tomu, že žalobce od smlouvy neodstoupil a smlouva nebyla zrušena, je jeho požadavek na zaplacení kupní ceny po právu. Odkaz odvolacího soudu na rozsudek NS ČR ze dne 28. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1806/96, považuje dovolatel na nepřipadný, neboť v něm je řešena jiná právní otázka, a s dalšími rozhodnutími NS ČR a Ústavního soudu ČR, v nichž tyto soudy zaujaly názor, že i kupující má možnost od smlouvy odstoupit, se dovolatel neztotožňuje. Navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu, případně i soudu prvního stupně, byl zrušen a aby věc byla vrácena k dalšímu řízení.

Podle ustanovení části dvanácté hlavy I bodu 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1.1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000).

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po přezkoumání věci (§ 242 o.s.ř.) dospěl k závěru, že dovolání v dané věci směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu je přípustné, jestliže rozhodnutí trpí vadami uvedenými v

ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř.

Dovolání je též přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 písm.a/ o.s.ř.), nebo jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak, než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 238 odst. 1 písm. b/ o.s.ř.).

Podle § 239 odst. 1 o.s.ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně potvrzeno, jestliže odvolací soud vyslovil ve výroku svého rozsudku, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu.

Podle § 239 odst. 2 o.s.ř. nevyhoví-li odvolací soudu návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže odvolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

V dané věci není dovolání z hlediska ustanovení § 238 odst. 1 a § 239 odst. 1 o.s.ř. přípustné, neboť dovolání směřuje proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu, aniž by předtím soud prvního stupně ve věci rozhodoval, a - jak vyplývá z výroku napadeného rozhodnutí - návrh na vyslovení přípustnosti dovolání byl odvolacím soudem zamítnut. Kromě důvodů podle § 237 odst. 1 o.s.ř. lze tedy přípustnost dovolání posuzovat toliko podle § 239 odst. 2 o.s.ř., neboť žalobce podal návrh odvolacímu soudu na vyslovení přípustnosti dovolání, jemuž nebylo vyhověno, a proti rozsudku odvolacího soudu podal včas dovolání.

Předpokladem přípustnosti dovolání ve smyslu ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř. je závěr odvolacího soudu, že napadené rozhodnutí, popř. některá z právních otázek v něm řešených, jež jsou napadeny dovoláním, má po právní stránce zásadní význam.

Dovolání může být podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu.

O rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadního významu jde nejen tehdy, jestliže odvolací soud posuzoval právní otázku, která v projednávané věci měla pro rozhodnutí ve věci zásadní význam (tedy nejde o posouzení takové právní otázky, která pro rozhodnutí soudu nebyla určující). Rozhodnutí odvolacího soudu musí současně mít po právní stránce zásadní význam z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (mající ale obecný dopad na případy obdobné povahy). Rozhodnutí odvolacího soudu má z tohoto pohledu zásadní význam zpravidla tehdy, jestliže řeší takovou právní otázku, která judikaturou vyšších soudů, tj. odvolacího soudu a odvolacích soudů nebyla vyřešena nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil (vyšší soudy při svém rozhodování řeší takovou otázku rozdílně, takže nelze hovořit o ustálené judikatuře), nebo jestliže odvolací soud posoudil určitou právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů. Za otázku zásadního právního významu však nelze považovat takovou otázku, která byla v napadeném rozhodnutí řešena v souladu s ustálenou judikaturou.

Přípustnost dovolání podle § 239 odst. 2 o.s.ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam; přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241 odst. 3 písm.d/ o.s.ř. může spočívat v tom, že soud na správně zjištěný skutkový stav věci aplikoval nesprávný právní předpis, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil.

Podle ust. § 35 odst. 2 obč. zákoníku právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.

Podle § 48 odst. 1 obč. zákoníku může účastník od smlouvy odstoupit, jen jestliže je to v tomto zákoně stanoveno nebo účastníky dohodnuto. Podle odst. 2 tohoto ustanovení odstoupením se smlouva od počátku ruší, není-li právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak.

Pokud oprávnění od smlouvy není založeno zákonem, jako je tomu v daném případě, lze možnost odstoupení dohodnout. Přitom není rozhodující, zda písemné ujednání účastníků o možnosti odstoupení je obsaženo přímo v kupní smlouvě, nebo v její příloze. Podstatné je jen to, zda projev vůle obou účastníků (písemný) směřoval ke sjednání možnosti kupní smlouvu zrušit. Na tuto otázku však nemá vliv, zda pro případ zrušení kupní smlouvy (odstoupení od ní) je sjednán vznik dalších práv a povinností účastníků závazkového právního vztahu či nikoli, a zda zrušením smlouvy vzniklo prodávajícímu právo na sjednané plnění (majetkovou sankci).

Pro odstoupení od smlouvy nevyžaduje zákon obecně žádnou zvláštní formu. Odstoupení od smlouvy se jako jednostranný, adresovaný právní úkon stává perfektní již tím, že dojde do dispozice (sféry) adresáta. K perfektnosti odstoupení není tudíž třeba ani souhlasu adresáta, ani rozhodnutí soudu.

Následkem odstoupení od smlouvy se smlouva od samého počátku (ex tunc) ruší (nestanoví-li právní předpise či dohoda účastníků něco jiného) a pokud na takto zrušenou smlouvu nebylo zatím plněno, závazek plnit odpadá.

Odvolací soud vyložil (§ 35 odst. 2 obč. zák.) smluvní ujednání obsažené v předmětné kupní smlouvě ze dne 27. 8. 1992, podle kterého „v případě storna kupní smlouvy je kupující povinen uhradit vzniklé náklady ve výši 25 % smluvní ceny zboží“, v souladu s nyní již konstantní judikaturou Nejvyššího soudu České republiky (srov. např. rozsudek NS ČR sp. zn. 3 Cdon 1032/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 2/98, příp. rozsudek NS ČR sp. zn. 3 Cdon 1398/96 publikovaný v časopise Právní rozhledy č. 4/1999) a též s nálezem Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 276/99) jako dohodnutou možnost kupujícího od smlouvy jednostranně odstoupit, a to v podstatě z jakýchkoliv důvodů nebo bez uvedení důvodu, aniž by byl zapotřebí souhlas prodávajícího. Jestliže tedy žalovaný dopisem doručeným žalobci dne 2.6.1993 sdělil, že „je nucen kupní smlouvu z finančních důvodů zrušit“, došlo tímto jeho jednostranným právním úkonem ke „stornu“ smlouvy, tedy k odstoupení od ní (§ 48 odst. 1 obč. zák.), v důsledku čehož byla smlouva zrušena od počátku (§ 48 odst. 2 obč. zák.),

čímž zaniklo právo prodávajícího na zaplacení kupní ceny a současně povinnost kupujícího kupní cenu zaplatit

Z uvedeného je zřejmé, že v dané věci nejde o otázku zásadního právního významu ve smyslu shora uvedeném, neboť se nejedná o otázku, která by dosud nebyla judikaturou vyšších soudů vyřešena, a kterou by odvolací soud řešil odlišně.

Podmínky přípustnosti dovolání z hlediska ust. § 239 odst. 2 o.s.ř. tak nejsou splněny. Přípustnost dovolání v posuzovaném případě není založena ani z důvodů podle § 237 odst. 1 o.s.ř., neboť dovolatel netvrdí a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by rozsudek odvolacího soudu trpěl některou z vad v tomto ustanovení uvedených.

Nejvyšší soud proto dovolání žalobce odmítl podle § 243b odst. 4 věty první a § 218 odst. 1 písm.c/ o.s.ř., neboť směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zpráva o vztazích](#)
- [Zákaz konkurence](#)
- [Vypořádací podíl v bytovém družstvu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)